

guerra espanyola; tot plegat està perfectament emmarcat en un enquadrament històric més ampli, bàsicament català, la qual cosa permet integrar els fets que succeïren a Celrà en els del seu entorn més immediat. En el primer bloc se'ns presenta l'estudi del període comprès entre la proclamació de la II República i l'inici de la Guerra civil, el juliol de 1936, amb especial èmfasi en la situació local de Celrà, la vida dels seus vilatans i la correlació de forces polítiques; el segon bloc està enterament dedicat als fets de la Guerra Civil (1936-1939), als seus protagonistes locals, al naixement dels comitès anti-feixistes, les lleves de soldats, les confiscacions, la vida dels voluntaris celranencs al front de guerra i la dels habitants al mateix poble, amb especial referència a l'arribada d'importants contingents de refugiats que fugien i eren desplaçats pel mateix conflicte; la tercera part estudia la situació que es donà a Celrà amb el final del conflicte, la instauració dels nous règims municipals i la difícil, difícilíssima, vida de les famílies durant els primers anys posteriors a l'acabament del conflicte; finalment, la quarta i darrera part, d'enorme utilitat per als estudiosos, està formada per un important conjunt d'apèndixs documentals que reuneixen un ingent volum d'informació,

entre els quals hi ha des de les nòmimes dels alcaldes i presidents de la població fins a una exhaustiva relació de víctimes de la repressió a la rereguarda, passant per les llistes de voluntaris i morts desapareguts durant el conflicte. Precisament atesa la importància del material documental que ens posa a l'abast l'autora en aquesta darrera part, però, s'hauria agraït que l'estudi anés acompanyat d'alguns índexs temàtics i, sobretot, onomàstics.

Estem davant, per tant, d'una important obra d'estudi local, una obra que honora la tasca portada a terme els darrers anys gràcies a les beques d'investigació que el Patronat Francisc Eiximenis de la Diputació de Girona ofereix periòdicament. A més, també honora investigadors com la Montse Morales i els que agrupa el Taller d'Història de Celrà, que, quasi des de l'anonimat, fa una munió d'anys que ens ofereixen unes publicacions modèliques. Aquesta monografia és un premi a la constància de tants i tants investigadors locals que treballen per recuperar, periòdicament, bocins de la nostra història. Aquesta vegada, Celrà ha estat la població afortunada.

Narcís M. Amich Raurich

La memòria en els arxius

COSTA FERNÁNDEZ, Lluís.

Visions. Sils.

Edicions la Trona.
Girona, 2007. 103 pàgines,
114 imatges.

SOLÉ PERICH, Lluís.

Visions. Bescanó, Estanyol, Montfullà, Vilanna.

Edicions la Trona.
Girona, 2007.
112 pàgines, 120 imatges.

Amb la implantació de les noves tecnologies de la informació i amb el desgast causat pel frenètic ritme de vida del segle XXI és complicat imaginar-se la possibilitat que d'aquí a un parell de segles es pugui realitzar una col·lecció de la història del nostre poble utilitzant els documents que hem generat els darrers anys. Si més no, una col·lecció basada en informació que provingui dels tradicionals arxius documentals i fotogràfics.

Aquest tipus de col·lecció és el cas de Visions. Resseguint els escrits conservats de diversos períodes

de cada poble i amb l'ajut del suport fotogràfic, que facilita al lector situar-se en una altra època, els diferents volums aporten la informació necessària i suficient per fer-se una idea de l'evolució dels municipis al llarg dels segles.

Cada una de les edicions, dedicada a un poble de les comarques de Girona, s'inicia amb un breu resum de la història del lloc, unes línies que posen en context el lector en un espai concret. Imaginem que amb la voluntat d'arribar més enllà dels habitants del poble, el volum dedicat a Bescanó, Estanyol, Montfullà i Vilanna inclou, a la part final del llibre, el resum històric traduït a quatre idiomes oficials.

Aquesta entrada literària obre les portes a les fotografies i als textos, que, per si sols, expliquen pas a pas i agrupats de manera lògica el que va passar en el poble, els fets més destacables que han marcat, d'una manera o d'una altra, la vida dels seus habitants i la seva evolució posterior. La senzilla exposició dels documents, de manera ordenada, ajuda el lector a anar passant les pàgines de la història sense adonar-se'n, amb la curiositat del qui està acaronant el passat entre les seves mans.

La col·lecció Visions és una edició de qualitat que assolix dos objectius: d'una banda, apropar el

BORRÀS, M. Lluïsa: *Manel Álvarez: Del 4 d'agost al 16 de setembre de 2007*. Girona: Cyprus Art, 2007, 24 p.

BORRELL i SABATER, Miquel: *Hospicis i hospitals de pobres*. Girona: Diputació de Girona / Caixa de Girona, 2007, 96 p.

BURCH i RIUS, Josep: *La patrimonialització de la materialitat etrusca a la Toscana*. Girona: Institut del Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona / Documenta Universitaria, 2007, 71 p.

BUSQUET, Dolors; TUBERT, Enric [selecció de textos i coordinació]: *25 anys certamen literari. Montessori-Palau: Antologia de textos 1982-2006*. Girona: Complex Montessori-Palau, 2007, 245 p.

CALZADA i SALAVEDRA, Arcadi [et al.]: *Ancestres dels mars del sud: Col·lecció privada: Exposició del 21 de setembre a l'11 de novembre de 2007*. Girona: Fundació Caixa de Girona, 2007, 143 p.

CALZADA i SALAVEDRA, Arcadi; CATALÀ PEDERSEN, Martí; TERRÉ ALONSO, Laura: F [textos]; CATALÀ-ROCA i ARENA, Francesc [fot.]; MISERACHS, Mar [fot.]: *Català-Roca i X. Miserachs: Dues mirades al territori: Memòries de la Costa Brava: Exposició del 19 de juliol a l'11 de setembre de 2007*. Girona: Fundació Caixa Girona, 2007, 55 p.

CAPDEVILA, Enriqueta: *Gira la roda*. Girona: Edicions Saragossa, 2007, 207 p.

CARBONELL i ROURA, Eudald: *El naixement d'una nova consciència*. Badalona: Ara Llibres, 2007, 183 p.

CASACUBERTA, Margarida; AGUILÓ MIQUEL, Anna [cols.]: *Pla, biògraf de Rusiñol*. Palafrugell: Fundació Biblioteca Privada Josep Pla, 2007, 90 p.

CASAS, Ferran [ed.] [et al.]: *Adolescents and audio-visual media in five countries*. Girona: Documenta Universitaria, 2007, 139 p.

COFAN, Camil; FAVA, Nadia [cur.]: *Deu propostes per a*

lector a la història del poble de la mà dels seus propis documents, i de l'altra, donar el protagonisme absolut al patrimoni arxivístic, tant el documental com el fotogràfic. D'aquesta manera es reivindica la seva importància i el seu ús més enllà de l'àmbit investigador. Sens dubte, és una col·lecció que hauria d'estar present a les llars d'aquests pobles.

Marta Pi Vázquez

Dones: la història redescoberta

IVERN SALVA, Dolors (recerca històrica).

Les dones d'Esquerra. 1931-1939.

Fundació Josep Irla. Barcelona, 2007.

Podríem parlar de lluites i de dones, però no ens ajustariem al guió del gran canvi que els darrers setanta anys ha viscut la societat catalana, que no és altre que la recuperació d'un espai, en singular, que no diferencia el gènere però sí que ha donat protagonisme a un adjectiu, *femení*, en una cursa cap al millor desenvolupament de la societat. Aquesta és la idea que es desprèn de la lectura de *Les dones d'Esquerra*, un llibre publicat per la Fundació Irla, i coordinat en la recerca per Dolors Ivern, que intenta presen-

tar de forma essencialment pedagògica els orígens, les motivacions, les reflexions i les mateixes vides d'unes activistes decidides, però sobretot valentes, que des de postures d'esquerres i republicanes van intentar canviar l'entorn més proper per provocar un estrict canvi social. *Les dones d'Esquerra* parla del paper que van tenir les dones republicanes en el si del partit i de la societat en general, però no obvia què en aquell moment, en què hi havia una prioritat necessària, fonamental, com era l'assoliment de dret a vot, aquesta massa discriminada no tenia altra solució que militar als partits en la denominada Secció Femenina, com si la batalla per la igualtat i el canvi social s'hagués de disputar en dos fronts paral·lels, l'un de masculí i l'altre de femení, sense l'osmosi necessària per superar els segles de discriminació i l'oblit.

El llibre intenta fer memòria, explica les complicacions nascudes d'un canvi estructural, però potser la seva millor proposta la fa en descobrir les biografies d'activistes anònimes, persones com Angelina Colubret, Maria Gispert, Justa Goicoetchea, Pietat Mascorda o Nativitat Yorza, en pla d'igualtat amb personatges que sí que han fet forat a la història, com Maria Dolors Bargalló, Dolors Piera,

Maria Teresa Gibert o Aurora Bertrana. Al cap i la fi, el treball conjunt de les dones d'esquerra, en aquest cas d'Esquerra Republicana, va servir perquè, tot i el trauma de la derrota i malgrat l'exili d'alguna de les biografiades, es canviés quelcom tan fonamental com és la mentalitat. El volum es tanca amb un recull d'articles, en què es parla de divorci, de prostitució, d'organització, del dret al vot, dels moments de guerra, però de tots els articles, potser el més ajustat és el de Rosa Maria Arquimbau, que es va publicar a *L'Opinió* el 10 de juliol del 1932 sota el títol «Seccions femenines»: «Però seccions femenines?» —va escriure la periodista—. «Malgrat totes les nostres propagandes, les nostres actuacions, les nostres recomanacions perquè és constituïssin, no som massa del parer de fer separacions de sexe. Separacions que podrien considerar-se categories potser i que sempre representen per als homes... un tutelatge. I no és que defugim aquesta tutela masculina, però voldríem sol·licitar-la nosaltres i no que ens la imposessin. Si tenim ambicions i aspiracions és just que acceptem la responsabilitat sencera. I amb tuteles —sobretot unes tuteles que són imposició— és una mica ingrata la responsabilitat.»

La idea estava clara; tan sols calia que els homes